

VERİNİN HUKUKU

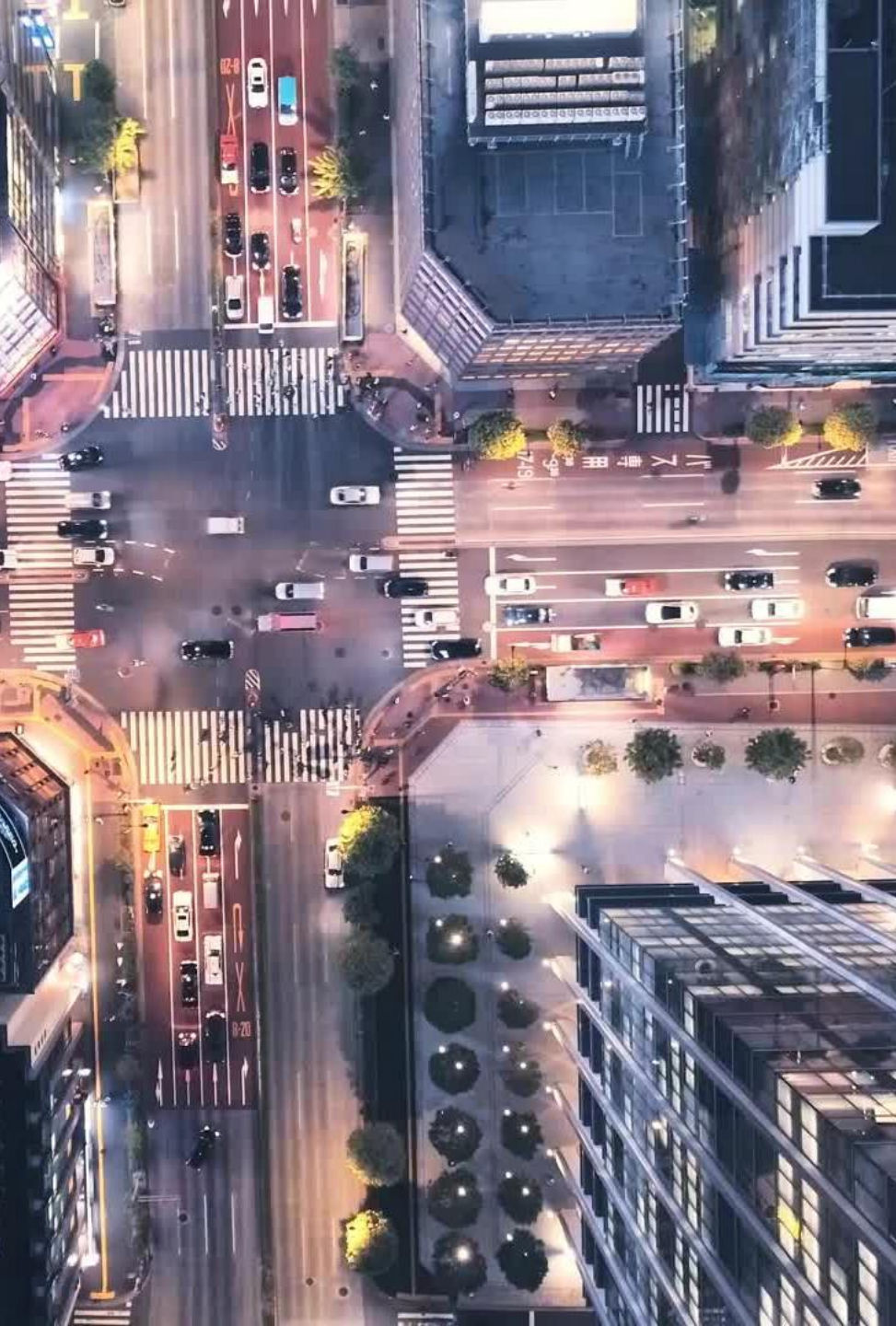
Av. Sertel Şıracı

Açık Veri ve Teknoloji Derneği

AÇIK VERİ TANIMINDA HUKUK

Herhangi bir telif hakkı, patent, ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce kullanılabilen, tekrar kullanılabilen ve dağıtılabilen bilgi

MEVZUAT

- Ülkemizde “açık veri” ile ilgili doğrudan ilgili bir kanun, yönetmelik veya tebliğ bulunmamaktadır.
- 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı altında “67. Kamu Verisinin Paylaşılması” eylemine yer verilmiştir.
- Kamu verisinin paylaşımı ve yeniden kullanımına ilişkin politikalar geliştirilmesi; buna dayalı olarak kamu verisinin üçüncü taraflarca yeni katma değerli ürün ve hizmetler için yeniden kullanılmasına ilişkin yasal ve idari düzenlemeler yapılması, ayrıca gerekli teknik altyapı oluşturulması hedeflenmiştir.

MEVZUAT

2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı altında yer verilen hedefler arasında ise açık verinin kullanım alanlarının yaygınlaştırılması yer almaktadır.

Bu konuda; Türkiye'de açık veri konusunda kamu kurum / kuruluşlarının yanında özel sektör, sivil toplum kuruluşları gibi diğer paydaşları da içine alacak şekilde yapılacak çalışmaların çerçevesinin çizilmesi, kriterlerin belirlenmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

MEVZUAT

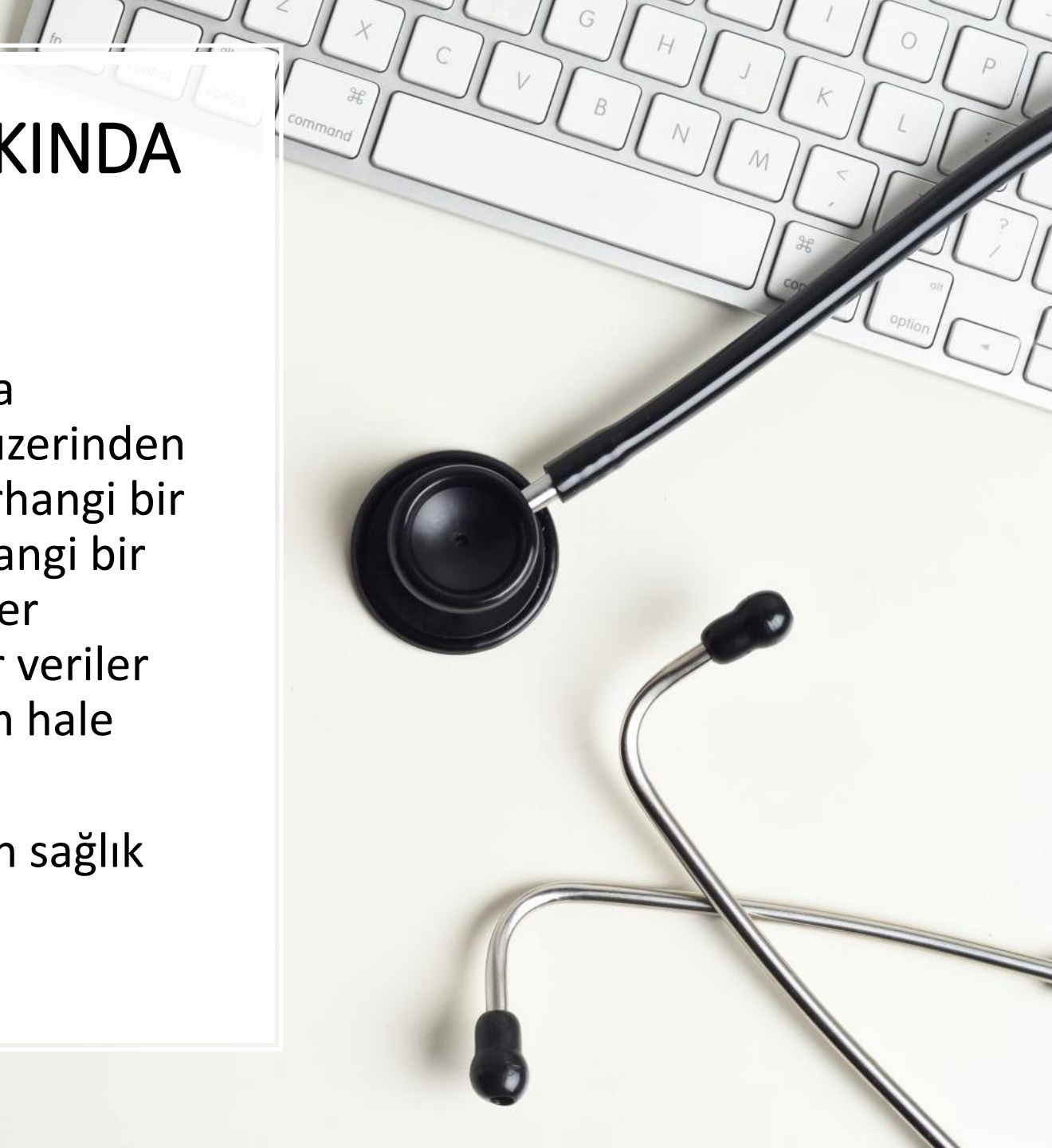
11. Kalkınma Planı'nın kamu ile paylaşılan mevcut versiyonu tahtında da açık kaynak kodlu yazılım ekosisteminin geliştirilmesi, Türkiye Açık Kaynak Platformu'nun hayata geçirilmesi; kamu ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu kritik yazılımların kitle kaynak yoluyla bu platform vasıtasıyla üretilmesi gibi karar ve politikalara yukarıda yer verilen diğer hükümet plan ve programları ile paralel şekilde yer verilmiştir.

Türkiye Açık Kaynak Platformu kuruldu.

KİŞİSEL SAĞLIK VERİLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

21.06.2019

- Açık veri: Ücretsiz olarak veya hazırlanma maliyetini geçmeyecek şekilde internet üzerinden herkesin erişimine sunulan, üzerinde herhangi bir fikri mülkiyet hakkı bulunmayan ve herhangi bir amaçla serbestçe kullanılabilen, makineler tarafından okunabilen ve böylelikle diğer veriler ve sistemlerle birlikte çalışabilen, anonim hale getirilmiş veriyi,
- Açık sağlık verisi: Açık veri haline getirilen sağlık verisini

KİŞİSEL SAĞLIK VERİLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Açık sağlık verisi

MADDE 17

Genel Müdürlük tarafından, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında kullanılan sistemlerde yer alan verilerin, veri mahremiyeti ile veri güvenliğine ilişkin düzenlemeler göz önünde bulundurularak,

sağlık sisteminde şeffaflığı ve hesap verilebilirliği temin etmek,

sağlık hizmeti sunumuna ilişkin politika ve stratejilere yön vermek,

sağlık alanında yapılacak bilimsel araştırmalara destek olmak

ve sağlığa ilişkin ürün ve hizmetlerin geliştirilmesini sağlamak amaçlarıyla,

bu konuya özel olarak tahsis edilen bir internet sitesi üzerinden herkesin erişimine açılmasına ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU

- Veri setinde kişisel veri olmalı, KVKK bir engel
- Açık veri uygulamalarındaki veri kullanımını Kişisel Verilerin Korunması mevzuatlarının kapsamı dışına çıkarmak için izlenebilecek yol ise kişisel veri statüsündeki bir verinin anonimleştirilmesi suretiyle açık veri uygulamasına konu edilmesidir.
- Anonimleştirme, verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi, hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale gelmesini ifade etmektedir. Dolayısıyla, açık veri uygulamalarında paylaşılan verilerin anonim hale getirilmiş olması, açık verinin kişisel verilerin korunması mevzuatı kapsamı dışına çıkartılmasını ve bu mevzuatın zorunlu kıldığı yükümlülüklerden muaf olmasını sağlayacaktır.

FİKRİ MÜLKİYET

Açık verinin temel ilkeleri ile çeliştiği için kolaylaştıran gerektiği kadar açıklık getiren lisanslama modelleri.

Örnek: Sen de kar etmeyeceksen, açık tutacaksan o zaman ücretsiz.

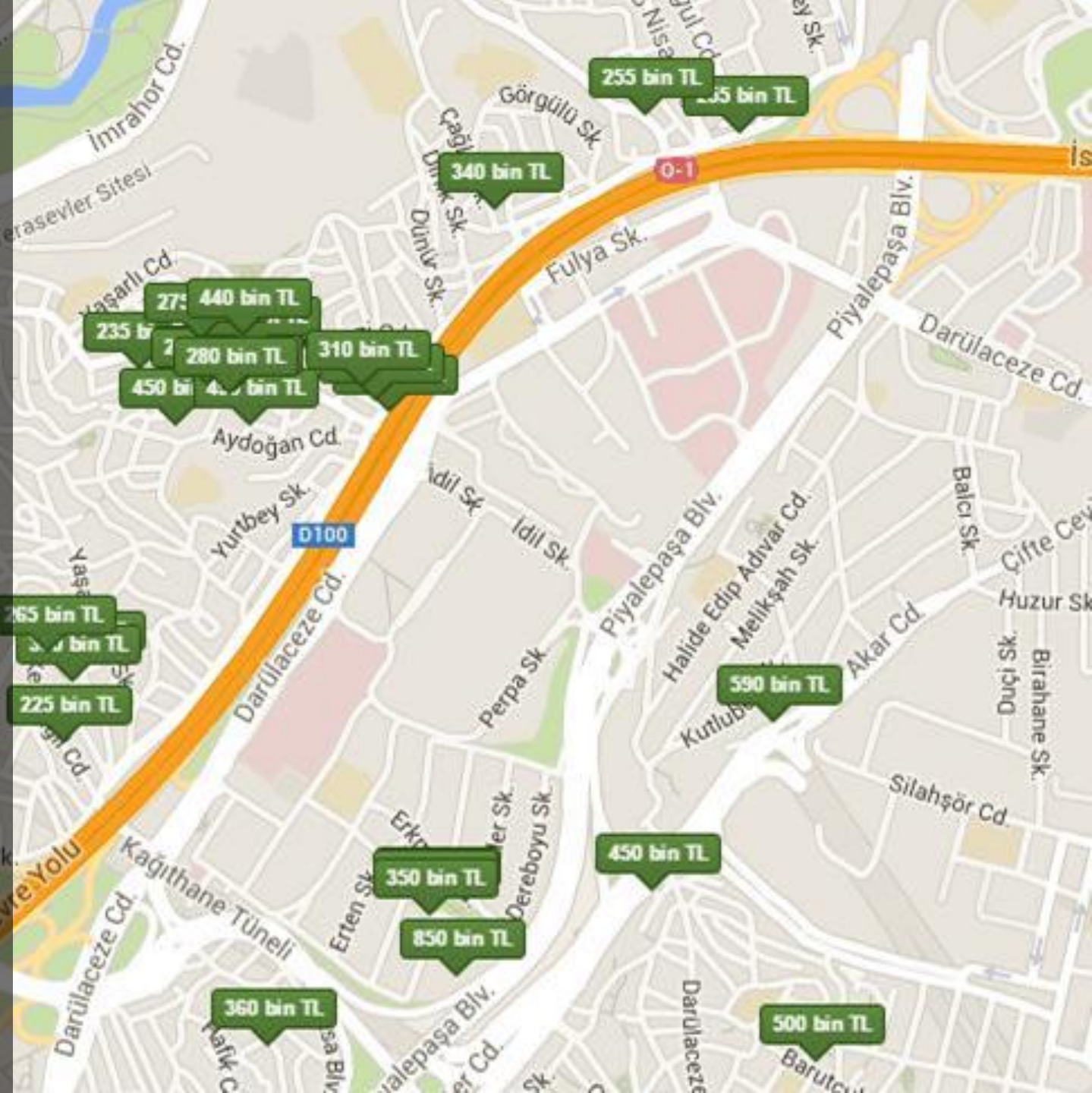
Kamuya açık lisanslama: Tam açıklık

Kaynak gösteren lisanslama: Kaynağını gösterme şartına bağlı kullanım

Açık veri portalları: Verileri toplu halde portal üzerinden paylaşım

Ticari Sır

- KVKK ile benzer bir engeli var
- Kişisel veri içermese de şirket sırlarını içerebilir
- Bunun paylaşımı da risklidir ve çekincelidir.
- Çözüm yine anonimleştirmedir

Açık Veri Direktifi (Open Data Directive)

Açık Veri Direktifi (Open Data Directive)

Kamu sektörü bilgilerinin yeniden kullanımına ilişkin hazırlanan Açık Veri Direktifi, 20 Haziran 2019'da kabul edilmiştir.

Direktifin amacı, kamu sektörü tarafından üretilen geniş ve değerli veri kaynak havuzlarının kullanıma sunulmasını sağlamak ve verilerden faydalandırmaktır.

Bu direktif ile verilerin yeniden kullanımı için daha az maliyetler öngörülmekte ve bu sayede KOBİ'lerin pazara giriş engelleri azalmaktadır.

Daha fazla veriyi kullanılabilir hale getirerek, uygulama programlama arayüzleri (API'ler) aracılığıyla veri paylaşımı yapılarak, iş fırsatlarının artacağı öngörülmektedir.

Direktif, yenilikçi çözümlerin geliştirilmesini teşvik etmektedir.

Açık Veri Direktifi (Open Data Directive)

Direktifin ana ilkesi nedir?

- a) Kişisel olmayan verilerin açık formatlarda ve açık standartlarda yayınlanması.
- b) Veriler, gerçek zamanlı olarak ve API'ler aracılığıyla (mümkün olduğunda) erişilebilir olması.
- c) Ücretsiz yeniden kullanımın bir ilke haline gelmesi.
- d) Kamu tarafından finanse edilen araştırma verilerinin yeniden kullanımı.
- e) Bir Uygulama Yasasında belirlenecek Yüksek Değerli Veri Kümelerinin (HVD'ler) listesi.
- f) Veri kilitlenmesinin önlenmesi.
- g) Kamu hizmetleri ve ulaşım sağlayıcıları gibi kamu kuruluşları tarafından tutulan verilerin yeniden kullanımı.

Açık Veri Direktifi (Open Data Directive)

Açık veri kullanımının faydaları neler olacaktır?

Açık verinin kullanılması, ilgili taraflara (vatandaşlara veya tüzel kişilere) yeni ve yenilikçi ürünler ve hizmetler yaratmak için, izin vermek anlamına gelmektedir. Örneğin: Açık verinin kullanılması, iç pazarın gelişimini destekleyebilir ve tüketiciler için yeni uygulamaların yaratılmasını teşvik edebilir.

Bir kamu kuruluşu tarafından yönetilen veri ve belgeleri yeniden kullanabilmek, aslında kuruluş ile yeniden kullanıcı arasında potansiyel fikir alışverişinin ortaya çıkmasına neden olabilir. Kamu kurumu, görevini yerine getirirken toplanan verilerin kalitesini iyileştirmek için sistemden bilgi alabilir. Bu durum şeffaflık ve hesap verilebilirlik sorunlarına da cevap olabilir.

Büyük miktarda veriyi toplama, birleştirme ve işleme olanağı, birçok soruna bütüncül ve verimli bir yaklaşım sağlar, bu sayede açık verinin bilimsel araştırmalara olumlu etkisi olur.

Açık Veri Direktifi (Open Data Directive)

Açık veri hareketinin önündeki en büyük engel, verilerin ticari değeridir.

Verilere erişim veya verilerin yeniden kullanımı genellikle kamu veya özel kuruluşlar tarafından kontrol edilir.

Kontrol, erişim kısıtlamaları, lisanslar, telif hakkı , patentler ve erişim veya yeniden kullanım ücretleri yoluyla olabilir.

Açık verinin savunucuları, bu kısıtlamaların kamu yararına zarar verdiğini ve verilerin herhangi bir kısıtlama veya ücret olmaksızın erişilebilir olması gerektiğini savunmaktadır.

AÇIK KAYNAK LİSANS MODELLERİ

AÇIK KAYNAK LİSANS MODELLERİ

İlk başta, telif hakkını reddeden bir model olarak ortaya çıktığı düşünülse de, tam tersine, telif haklarını kabul edip önem verdiği ilkeleri, lisans koşulları ile garanti altına almaktadır.

Dolayısıyla özgür ve açık kaynak modelleri, güçlerini belirli takım şartları getirdiği lisans koşullarından almaktadır.

Belirlenen bu şartlara kullanıcı tarafından uyulursa, kullanıcıya, özgür veya açık kaynak bilgileri özgürce kullanma yetkisi tanınmaktadır.

Yüzde yüz serbestliğin bulunduğu veya üzerinde herhangi bir telif hakkının olmadığı veriler olarak değerlendirilmemelidir

AÇIK KAYNAK LİSANS MODELLERİ

Türk Hukuk sisteminde düzenlenmemiştir.

Organizasyonlar tarafından takip edilir. Amaç etik kurallar içerisinde bilgiyi paylaşarak artırılmaktır.

Açık Lisanslar, keskin bir telif hakkı koruması içeren “her hakkı saklı” kavramı yerine “bazı hakları saklı” yaklaşımını benimser.

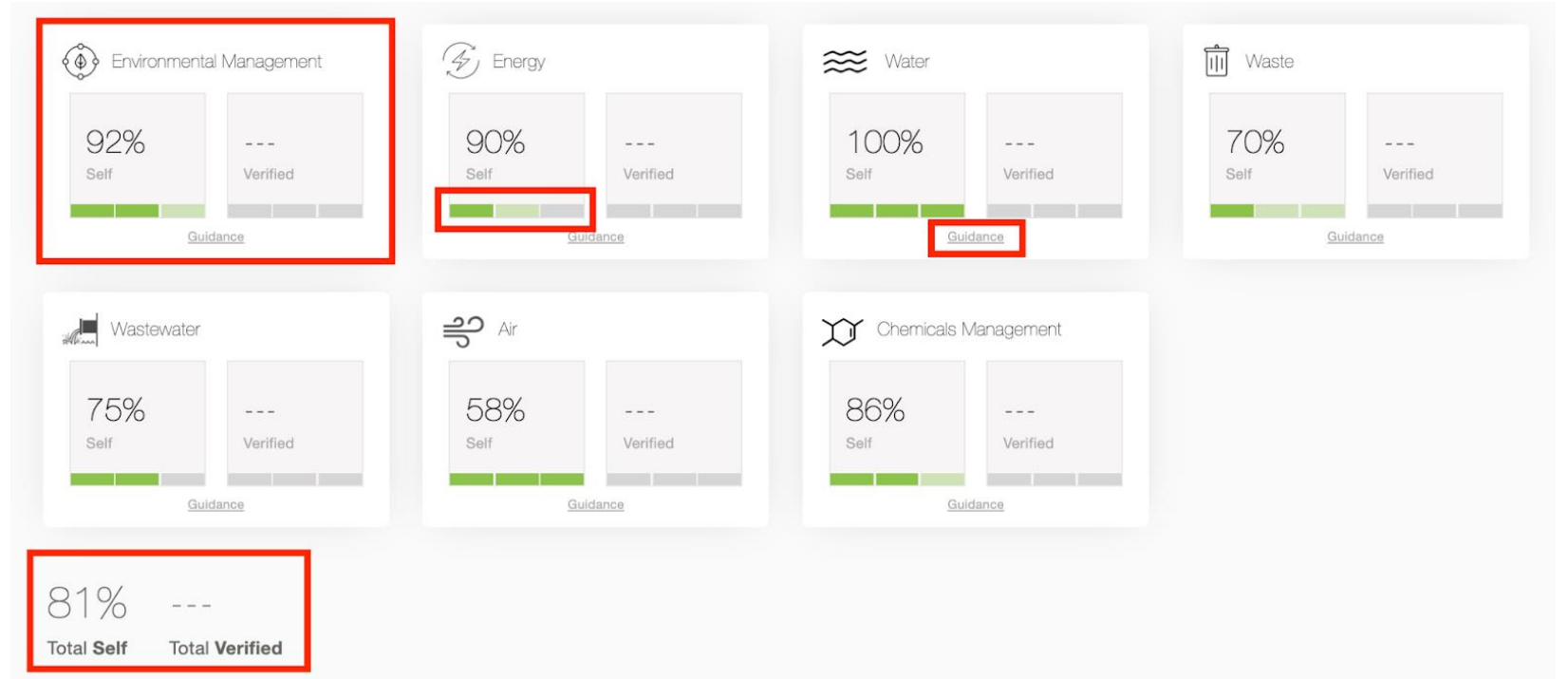
Bir eserin internet ortamındaki kullanım koşullarının eser sahibi tarafından belirlemesini sağlar.

A close-up photograph of a person's hand holding a single green leaf. The hand is positioned at the bottom left, with fingers gently cupping the leaf. The leaf is elongated with serrated edges and prominent veins. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting a natural setting with many other leaves. The overall tone is fresh and organic.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE AÇIK VERİ

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE AÇIK VERİ

TEKSTİLDEN ÖRNEK – Marka ve Tedarikçi Zorunlu İlişkisi

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE AÇIK VERİ

ZDHC (Zero Discharge of Hazardous Chemicals)

Markaların taahhütlerini yerine getirebilmeleri için tedarik zincirindeki tüm aktörlerin üretim süreçlerinde Üretimde Kısıtlanmış Madde Listesi (MRSL) ile belirlenen 14 sınıf kimyasalın belirlenen limitler dâhilinde kullanmalarını ya da tamimiyle üretimlerinden çıkarmalarını sağlamaları gerekmektedir. Bu nedenle, şirketler tedarikçilerine ve fasoncularına laboratuvar analizleri yaptırmalarını zorunlu hale getirmiştir.

Özünde çevre ile ilgili olan bu veri ticari midir?

Tükettiği ürünün çevreye verdiği zararı bilmek tüketicinin hakkı mıdır?

Tüketicinin bu veriye ulaşmaya hakkı var mıdır?

Buna önem veren tüketici için çevreye zarar veren bir ürün ayıplı mal mıdır?

Pazarlama unsuru olduktan sonra örneğin Reklam Kurulu gerçeğe aykırı beyanlar, raporlar konusunda devreye girebilir mi?